

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 25.03.1998
COM(1998) 181 def.

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

Voor een omvattend partnerschap met China

Inhoud

	blz.
<u>Samenvatting</u>	3
A. Streven naar verdere aansluiting van China bij de internationale gemeenschap	5
<i>A.1 De politieke dialoog tussen de EU en China versterken</i>	<i>5</i>
<i>A.2. Voortbouwen op het ASEM-proces</i>	<i>5</i>
<i>A.3. Mondiale kwesties aanpakken</i>	<i>6</i>
<i>A.4. Dialoog over regionale kwesties in Azië bevorderen</i>	<i>7</i>
<i>A.5. De autonomie van Hongkong en Macau ondersteunen</i>	<i>8</i>
B. Steun voor China's overgang naar een open samenwerking die gebaseerd is op de rechtsorde en de eerbiediging van de mensenrechten	9
<i>B.1. Bevordering van de mensenrechten door open discussie</i>	<i>9</i>
<i>B.2 en door samenwerking</i>	<i>10</i>
C. Verdergaande integratie van China in de wereldeconomie	11
<i>C.1 China beter in het mondiale handelssysteem opnemen</i>	<i>11</i>
1. China's toetreding tot de WTO ondersteunen	12
2. Versterking van de bilaterale handelsagenda	14
3. Bevordering van investeringen	16
4. Bilaterale overeenkomsten	16
5. Financiële liberalisering, gekoppeld aan regulering	17
6. De euro propageren	18
<i>C.2. Steun voor economische en sociale hervormingen</i>	<i>18</i>
1. Bijeffecten van de herstructurering van ondernemingen	19
2. Financiële hervorming	19
3. Industriële samenwerking	20
4. Bedrijfsdialoog	20
5. Juridische en bestuurlijke hervormingen	20
6. Scholing	20
7. Wetenschap en technologie	21
8. Milieu	21
9. Energie	21
10. Regionale ongelijkheden, armoedeverlichting en maatschappelijke cohesie	21
D. Het effect van de Europese financieringen verhogen	22
E. Versterking van het profiel van de Europese Unie	24
Conclusie	25

SAMENVATTING

Sinds China twintig jaar geleden onder Deng Xiaoping aan economische hervormingen begon, heeft het een opmerkelijke ontwikkeling doorgemaakt. Door een diepgaande interne transformatie is het land bezig over te gaan van een centraal geplande, grotendeels van de wereld afgesloten economie naar een steeds meer door de markt bepaalde economie die deelneemt aan de mondiale handel. Dit alles ging vergezeld van een aanmerkelijke evolutie in China's burgersamenleving, ook al is de eerbiediging van de universele normen op het gebied van de mensenrechten nog niet volledig.

De Europese Unie reageerde in 1995 op de veranderingen in China en de daaraan verbonden economische en politieke uitdagingen door een omvattend beleid uit te stippelen voor de toekomstige ontwikkeling van haar betrekkingen met China. In de geest van de "nieuwe Azië-strategie", die door de Europese Raad van Essen is goedgekeurd, nam zij een *mededeling aan over een beleid op lange termijn voor de betrekkingen tussen China en Europa*¹, die de EU goede diensten heeft bewezen en een nuttige wegwijzer is voor de toekomst.

Veel van de initiatieven die in het strategiestuk van 1995 waren voorgesteld zijn reeds in uitvoering, maar voor andere is de tijd nog niet rijp. De analytische grondslagen van de mededeling van 1995 behouden hun geldigheid en deze blijft dan ook de fundering waarop het EU-beleid jegens China berust. Sinds 1995 hebben zich echter zo belangrijke ontwikkelingen voorgedaan dat de EU daarop zou moeten reageren door haar beleid verder te versterken en te intensiveren.

Ten eerste heeft de Chinese regering zich onlangs sterker voor markthervorming en mondiale integratie uitgesproken dan zij ooit heeft gedaan sinds het begin van de hervorming in 1978. Het XVe Congres van de Chinese Communistische Partij luidde in 1997 het post-Deng tijdperk in door zijn goedkeuring te hechten aan een ambitieus programma van economische en sociale hervormingen voor de komende vijf jaren. Dit kan worden gezien als een duidelijk signaal dat China van plan is de begonnen overgang te consolideren en versneld af te ronden.

Ten tweede is China meer assertief en tegelijk verantwoordelijker geworden in zijn buitenlandse beleid, zowel regionaal als mondiaal. China's rol als vredestichter in Korea en Cambodja bewijst dat het weer betrokken is bij de ontwikkeling van Azië als geheel. Een hele reeks topconferenties tussen China en sommige van zijn voornaamste wereldpartners tijdens het afgelopen jaar getuigen van China's wens om als wereldmacht erkend te worden, maar ook van het gezamenlijke inzicht bij deze partners dat een constructieve betrokkenheid bij China een essentiële beleidsprioriteit moet worden. De vlekkeloos verlopen overdracht van Hongkong aan de Chinese soevereiniteit in juli 1997 was een bijzonder duidelijke uiting van China's steeds rijpere en verantwoordelijkere houding t.a.v. zijn veranderende rol in de regio en op het wereldtoneel.

Ten derde heeft de financiële crisis die zich in 1997 over Azië begon te verspreiden de vinger gelegd op ernstige structurele zwakten bij sommige van China's buurlanden en zal

¹ COM(95)279 van 5.7.1995.

deze onvermijdelijk enig effect hebben op China zelf. Zij zou kunnen worden gezien als een tijdige waarschuwing voor China, want zij legt de vinger op de risico's die verbonden zijn met de manier waarop andere Aziatische landen hun ontwikkeling aanpakken. Deze crisis onderstreept de noodzaak van verdere hervormingen en liberalisering in China, om soortgelijke problemen in zijn eigen economie te voorkomen.

Tenslotte is de EU zelf zozeer aan het veranderen dat China zijn eigen strategische visie op het Europese continent zal moeten bijstellen. De EU staat vlak voor de invoering van één enkele valuta en uitbreiding naar het Oosten, en is door het Verdrag van Amsterdam uitgerust met nieuwe middelen om zich op de wereldscene te manifesteren.

Dergelijke ontwikkelingen vereisen zowel een lange-termijnvisie als actieve inzet. De opkomst van China's economische en politieke macht en de integratie van China in de internationale gemeenschap zouden voor Europa en andere partners één van de belangrijkste uitdagingen kunnen blijken in hun externe beleid van de 21e eeuw.

Deze mededeling wil die uitdaging oppakken door voort te bouwen op de analyse van China's politieke en economische ontwikkeling die in het document van 1995 was uiteengezet, teneinde de prioriteiten te bepalen voor een nieuw, omvattend partnerschap tussen de EU en China.

Het nieuwe partnerschap EU-China zal het volgende beogen :

- **Via een versterkte politieke dialoog China meer bij de internationale gemeenschap betrekken**
- **Steun voor China's overgang naar een open samenleving, gevestigd op de rechtsorde en eerbiediging van de mensenrechten**
- **China's integratie in de wereldeconomie bevorderen door het land volop aan het mondiale handelssysteem te laten deelnemen en het lopende proces van economische en sociale hervormingen in het land te ondersteunen**
- **Het effect van Europa's financieringen verhogen**
- **Het profiel van de EU in China versterken.**

A. Streven naar verdere aansluiting van China bij de internationale gemeenschap

China's opkomst als een steeds meer zelfbewuste wereldmacht is van onmetelijk historisch belang, voor Europa en voor de internationale gemeenschap als geheel. China is een vooraanstaande partner geworden in een wereld die steeds meer verstrengeld raakt door de krachten van globalisering. De eerste oogmerken van de EU moet zijn dat China zowel in politiek als economisch opzicht snel en volledig in de internationale gemeenschap wordt opgenomen en zijn overgang naar een open, op de rechtsorde gebaseerde samenhang te ondersteunen : dit zal zowel de ontwikkeling van China als de mondiale stabiliteit ten goede komen.

De EU streeft in haar strategie naar een omvattende relatie met China, en wil dat bereiken door middel van een vernieuwde en versterkte bilaterale politieke dialoog met China aan regionale en multilaterale initiatieven van mondiaal belang.

A.1 De politieke dialoog tussen de EU en China versterken

Dat China bereid is op het wereldtoneel een grotere rol te spelen maakte het land onlangs duidelijk met een tot nu toe ongekende reeks bilaterale topconferenties met Japan, Rusland en de VS, waarin deze sleutelpartners elk de kans kregen hun inzet voor China in het openbaar tentoon te spreiden.

Tot 1994 bleef de politieke dialoog van de EU met China beperkt tot korte jaarlijkse ontmoetingen in de wandelgangen van de algemene vergadering van de Verenigde Naties. Na een briefwisseling in 1994 heeft de EU deze politieke dialoog voortdurend geïntensiveerd. Thans is voor de EU en China de tijd aangebroken om hun relatie op een hoger peil te brengen door jaarlijks een top van staats- en regeringshoofden te organiseren, contacten op ministerniveau aan te moedigen en ontmoetingen tussen politieke directeuren te houden, zoals ook in de contacten met andere sleutelpartners gebruikelijk is. Jaarlijkse EU-China topconferenties zouden de politieke dialoog EU-China op min of meer dezelfde voet plaatsen als de EU-relatie met andere belangrijke partners, het profiel van de EU in China en omgekeerd, versterken en onderhandelingen over sleutelkwesties meer gewicht verlenen.

A.2 Voortbouwen op het ASEM-proces

Het proces van de Asia-Europe Meetings (ASEM), dat in 1996 in Bangkok werd gelanceerd, heeft zich ontwikkeld tot een breed forum voor diepgaande besprekingen tussen Europese en Aziatische politici en deskundigen en heeft de aanzet gegeven tot een uitgebreide reeks samenwerkingsinitiatieven. Door zijn informele sfeer en de uiteenlopende kwesties die er worden behandeld heeft ASEM een nieuwe dimensie aan de EU-China toegevoegde relatie. China heeft in het proces een constructieve houding aangenomen en heeft zich bij alle ASEM-initiatieven voor economische samenwerking bijzonder actief betoond.

De dialoog met China moet worden versterkt in het kader van de bredere regionale EU-strategie jegens Azië die in ASEM vorm krijgt. De EU moet China aanmoedigen om actief aan ASEM en het follow-up proces daarvan te blijven deelnemen. Dialoog met China over duurzame ontwikkeling in de Aziatische regio, de veiligheid van de scheepvaart in die regio, bestrijding van onwettige drugssmokkel, het opvangen van de effecten van de financiële crisis in Azië en de kwestie van wapencontrole en non-proliferatie, ziedaar enkele voorbeelden van onderwerpen waarvoor China's actieve deelneming aan ASEM geweest is.

A.3 *Mondiale kwesties aanpakken*

De afgelopen jaren is China een meer solide, coherent en extravert buitenlands beleid aan het opbouwen waarin zijn groeiend economisch gewicht beter tot zijn recht komt. De EU zou hierop moeten inspelen door China aan te moedigen om in mondiale kwesties een proactieve en verantwoordelijke rol te spelen.

De EU moet met China, permanent lid van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, een dialoog aanknopen over belangrijke ontwikkelingen binnen de VN, waaronder met name de hervorming.

Tijdens bijeenkomsten van de G7/8 zou de EU moeten trachten meer geregeld kwesties in verband met China ter sprake te brengen. Tevens zou zij moeten ijveren voor intensivering van de dialoog met China die de OESO in 1995 heeft gelanceerd en die steeds meer inhoud krijgt.

Vanwege China's status als kernmogendheid is zijn beleid voor ontwapening en non-proliferatie van bijzonder groot belang. De afgelopen jaren heeft China verheugende stappen genomen, namelijk toetreding tot het nucleaire non-proliferatieverdrag, de Conventie betreffende chemische wapens, de Conventie betreffende biologische wapens en het Zanggercomité (een regeling voor controle op de kernwapenexport), alsmede naleving van essentiële bepalingen van de controleregeling voor raketten technologie. Tevens tekende China het Verdrag inzake een totaal verbod op kernproeven. Europa moet Beijing's sterkere betrokkenheid bij multilaterale onderhandelingen over dergelijke kwesties blijven steunen en aanmoedigen. Tevens zou Europa met China een dialoog moeten opzetten over de kwestie van de landmijnen en daarbij aandringen op een permanent exportverbod en actieve deelneming aan het internationale proces voor het uitschakelen van deze wapens.

Onwettige immigratie en internationale criminaliteit zijn kwesties waarover men zich zowel in China als de EU ernstig bezorgd maakt. De EU zou dienaangaande een substantiële dialoog met China moeten opzetten en samenwerking aanmoedigen bij de bestrijding van handel in drugs, witwassen van geld, georganiseerde misdaad en klandestiene immigratie. De ervaring die de EU in andere derde landen m.b.t. dergelijke kwesties heeft opgedaan zou een nuttig uitgangspunt kunnen vormen voor het lanceren van specifieke samenwerkingsinitiatieven met China.

De EU zal in het kader van de politieke dialoog elke gelegenheid blijven aangrijpen om de mensenrechtenkwesties ter sprake te brengen, naast de specifieke bilaterale dialoog over mensenrechten die in deel B van deze mededeling wordt vermeld.

De manier waarop de Chinese economie zich ontwikkelt en zijn energiebehoeften stijgen, en het hoge tempo waarin de industrialisering wordt voortgezet, laten diepe sporen na in het nationale, regionale en mondiale milieu. De EU zou moeten trachten te verzekeren dat China zich blijft inzetten voor de oplossing van mondiale ecologische problemen zoals het opwarmen van de aarde en het broeikas-effect niet in de laatste plaats via de in deel B 2 vermelde, door de EU te financieren samenwerkingsprojecten. In het bijzonder zou de EU China moeten aansporen om te blijven werken aan de verwezenlijking van mondiale milieudoelstellingen in het kader van de Top van de Aarde van 1992 in Rio en de follow-up daarvan, met name op het gebied van klimaatsverandering.

A. 4 Dialoog over regionale kwesties in Azië stimuleren

Voor de EU is een rol weggelegd bij de handhaving van de stabiliteit in de Aziatische regio door de geweldloze oplossing van conflicten aldaar, met name als deelnemer aan door ASEAN georganiseerde regionale fora. China deelt zijn grenzen met 14 landen en heeft met sommige daarvan onopgeloste grensgeschillen. De toenemende vraag naar een multilaterale veiligheidsdialoog in Oost-Azië schept voor Europa kansen om haar algemene invloed in de regio te versterken. Naarmate het Regionale Forum van ASEAN (ARF)¹ zich verder ontwikkelt en China zich bereid toont verder te gaan met vertrouwenwekkende maatregelen in Azië zou de EU zich voor het bespreken van veiligheidskwesties met China meer stelselmatig van dit forum moeten bedienen.

Europa, dat veel bijdraagt aan de KEDO (Economische Ontwikkelingsorganisatie van het Koreaanse Schiereiland) en grote hoeveelheden voedselhulp aan Noord-Korea verstrekt, heeft duidelijk belang bij een vreedzame oplossing van de Koreaanse kwestie, net zoals China. Het Koreaanse Schiereiland zou als één van de sleutelkwesties moeten worden aangekaart in de geregelde dialoog van de EU met China.

Tevens zouden de EU en China kunnen overwegen een dialoog te lanceren over andere landen in de regio zoals Cambodja, Vietnam en Birma, die sterk onder de invloed van China staan.

Vanwege zijn toenemende afhankelijkheid van energie-importen uit Centraal Azië wordt stabiliteit in die regio door China gezien als een strategische prioriteit. Gezien het strategische belang van de EU zelf in Centraal-Azië en haar bevoorrechte betrekking met Rusland, zouden de ontwikkelingen in Centraal-Azië op de juiste tijd en binnen de daartoe passende organen moeten worden besproken.

De recente aanwijzingen voor een verbetering in de betrekkingen met Taiwan en het vooruitzicht op een meer open en rechtstreekse dialoog tussen Beijing en Taipei zijn bemoedigend. Zoals tevoren moet de EU alle maatregelen verwelkomen die het proces van vreedzame verzoening kunnen bevorderen.

¹ Het Regionale Forum van ASEAN (ARF) is in 1994 opgericht als een forum waarin mogendheden van de regio en van buiten de regio veiligheidsvraagstukken in de regio Azië-Stille Oceaan-bespreken om vrede en stabiliteit te handhaven. Het bestaat uit de negen ASEAN-lidstaten, de tien ASEAN-dialoogpartners (Australië, Canada, China, Zuid-Korea, de Verenigde Staten, India, Japan, Nieuw-Zeeland, Rusland en de Europese Unie) en de twee ASEAN-waarnemers (Cambodja, en Papoea-Nieuw-Guinea).

A. 5 De autonomie van Hongkong en Macau ondersteunen

Door de historische banden van Europa met Hongkong en Macau is het onvermijdelijk dat deze twee gebieden de speciale belangstelling van Europa behouden, niet in de laatste plaats met het oog op de overdracht van Macau in 1999. In de geest van de mededeling "De Europese Unie en Hongkong : 1997 en verder"¹ en verder moet de EU blijven wijzen op de autonome bevoegdheden van de Speciale Bestuurlijke Regio Hongkong, na de vlotte overdracht in juli 1997 en het tot dusverre geslaagde beheer in de periode daarna. De Commissie zal elk jaar een rapport publiceren over de betrekkingen tussen de EU en Hongkong. Zij zal ook trachten te verzekeren dat de handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en Macau ook na de overdracht van Macau volledig wordt uitgevoerd. Hongkong en Macau hebben een belangrijke functie als poorten naar andere streken van China, en met beide gebieden zou de EU bilaterale samenwerkingsinitiatieven moeten opzetten.

De EU beschouwt het feit dat in Hongkong via de media en andere kanalen nog steeds uiteenlopende meningen worden verkondigd als een gezond teken van politieke volwassenheid. De EU zal het verkiezingsproces in Hongkong nauw in het oog blijven houden en bijzondere nadruk leggen op de EU-steun voor de uiteindelijke invoering van het algemene kiesrecht in het gebied.

Voorgestelde initiatieven :

- **Voorstellen doen voor jaarlijkse EU-China-toppen en andere ontmoetingen op het hoogste niveau, alsook vergaderingen tussen politieke directeurs van de EU en China**
- **China's deelneming aan ASEM nog meer stimuleren**
- **Samenwerken inzake de toekomst van de VN**
- **Bij de G7 meer aandacht vragen voor met China samenhangende kwesties en voortzetting van de dialoog tussen China en de OESO aanmoedigen**
- **Een dialoog voorstellen over non-proliferatie en samenwerken voor versterking van de exportcontroles**
- **China aansporen om zich volledig bij het mondiale wapencontroleproces aan te sluiten, met name om een permanent verbod op de export van anti-personele landmijnen in te voeren**
- **Samenwerking inzake bestrijding van drugshandel, witwassen van geld, misdaad en onwettige immigratie**
- **De kwestie van de mensenrechten in de politieke dialoog aan de orde stellen**
- **Een dialoog opzetten over milieu en duurzame ontwikkeling**
- **De regionale veiligheid in Azië met China bespreken**
- **Met China overleggen over het Koreaanse Schiereiland, Centraal- en Zuidoost-Azië**
- **Werken om de autonomie van Hongkong te ondersteunen**
- **Zorgen voor een vlotte soevereiniteitsoverdracht in Macau in 1999 en samenwerking met Macau opzetten**

¹ COM(97)171 def. van 23.4.1997.

B. Steun voor China's overgang naar een open samenleving die gebaseerd is op de rechtsorde en de eerbiediging van de mensenrechten

China voldoet nog lang niet aan de internationaal aanvaarde normen inzake de mensenrechten. Wat dat betreft vertoont China nog ernstige tekortkomingen, onder meer op gebieden als de opheffing van de vrijheden voor bepaalde etnische minderheden en politieke dissidenten, gevangenen die dwangarbeid moeten verrichten, een nog steeds onderontwikkeld rechtsordessysteem en de veelvuldige toepassing van de doodstraf. Dit zijn zaken waarover de EU, haar instellingen en de publieke opinie in het algemeen zich ernstig zorgen blijven maken.

Desalniettemin is de situatie van de mensenrechten in China over de afgelopen twintig jaar verbeterd. Dankzij de economische hervormingen is er thans meer keuzevrijheid met betrekking tot onderwijs, werk, huisvesting, reizen en andere domeinen van sociale activiteit. China heeft nieuwe burger- en strafwetten aangenomen om de rechten van de burgers te beschermen en komt door het ondertekenen van verscheidene belangrijke overeenkomsten thans dichterbij de internationale normen. Tevens heeft het land stappen ondernomen om het verkiezingsproces op plaatselijk niveau tot ontwikkeling te brengen : de dorpscomités mogen voortaan zelf hun plaatselijke bestuursorganen kiezen.

Het streven naar de universele erkenning van de mensenrechten en fundamentele vrijheden staat in het EU-beleid overal ter wereld centraal. De volle eerbiediging van deze beginselen is onlosmakelijk verbonden met economische ontwikkeling en welvaart, en uiteindelijk met de sociale en politieke stabiliteit van een land, waar ook ter wereld.

Thans staat China voor de uitdaging om de economische groei te ondersteunen en de sociale stabiliteit te bewaren terwijl het tegelijk werkt aan de totstandkoming van een open, op de rechtsorde gebaseerde samenleving. Indien Europa aan dit proces wenst mee te werken moet het alle beschikbare middelen blijven benutten om de zaak van de mensenrechten in China voortdurend op een actieve, constructieve manier te bevorderen. De hervatting van de mensenrechtendialoog tussen de EU en China, zonder enige voorafgaande voorwaarde, verschaft de EU een reële gelegenheid voor intense besprekingen die, gekoppeld aan specifieke samenwerkingsprojecten, momenteel nog altijd het meest passende middel zijn om bij te dragen aan de handhaving van de mensenrechten in China.

B.1. Bevordering van de mensenrechten door open discussie.....

De EU gelooft meer in dialoog bij alle daarvoor passende gelegenheden dan in confrontatie. De EU en China zouden dan ook hun verschillen op vrije, open en respectvolle wijze in kaart moeten brengen.

Een specifieke dialoog tussen de EU en China over mensenrechten werd in 1995 gelanceerd, maar in het voorjaar van 1996 tijdelijk afgebroken. Sinds de hervatting in november 1997 toont China een nieuwe bereidheid tot serieuze, op resultaten gerichte dialoog. Alle onderwerpen, zelfs de meest gevoelige, zijn tijdens het overleg ter sprake gekomen en thans is afgesproken de gesprekken geregeld voort te zetten. Dank zij deze dialoog heeft de EU voorts van China een principeakkoord verkregen betreffende een

samenwerkingsprogramma dat beoogt de rechtsorde te versterken en de politieke, economische, sociale en burgerrechten te bevorderen. Sinds de hervatting van de dialoog heeft China een reeks hoopgevende signalen afgegeven, zoals het besluit om het VN-Verdrag over economische, sociale en culturele rechten te ondertekenen. Tevens heeft China zich verbonden het VN-Verdrag over politieke en burgerrechten te bestuderen met het oog op ondertekening daarvan en heeft het de dialoog met de VN-autoriteiten op het gebied van mensenrechten opgevoerd.

De EU zal China blijven aansporen om het VN-Verdrag over politieke en burgerrechten te ondertekenen en het VN-Verdrag over economische, sociale en culturele rechten te ratificeren. Voorts zal de EU versterkte samenwerking met gespecialiseerde VN-organen aanmoedigen en alle moeilijke kwesties ter sprake brengen, zoals de benarde situatie van bepaalde Chinese onderdanen.

Aangezien de EU groot belang hecht aan de eerbiediging van de culturele en religieuze identiteit en de taal van etnische minderheden zal zij de desbetreffende kwesties in Tibet blijven aankaarten in het kader van de bilaterale dialoog over mensenrechten.

Tenslotte zal de Commissie binnen de internationale arbeidsorganisatie blijven aandringen op de ratificatie door alle leden, inclusief China, van de ILO-conventies over essentiële arbeidsnormen, met inbegrip van de vrijheid van vereniging, het recht op collectief onderhandelen, en het verbod op dwangarbeid, uitbuitende kinderarbeid en discriminatie.

B.2. en door samenwerking

Door de hervatting van de EU-China-dialoog over mensenrechten staat de constructieve aanpak van meningsverschillen weer volop in de aandacht. Dit is voor de Europese Unie een kans om haar goede bedoelingen in de praktijk te brengen en tastbare bijstand te verstrekken. De twee voornaamste prioriteiten hierbij moeten zijn :

- **Bevordering van de rechtsorde.** De EU moet China helpen bij diens pogingen om een samenleving op te bouwen waarin de rechtsorde heerst. Het opzetten van een degelijk, doorzichtig juridisch raamwerk - in het burgerrecht en het strafrecht - dat de Chinese burgers rechten verleent, voorlichting van de burgers over hun rechten en een opleiding van advocaten en rechters, zou een eerste stap zijn om dit doel te bereiken. Met deze doelstellingen voor ogen is de EU momenteel een ambitieus programma voor juridische en justitiële samenwerking aan het uitwerken dat tegen najaar 1998 met de Chinese autoriteiten zal worden besproken en dan klaar zal zijn om te worden uitgevoerd.
- **Versterking van de civiele maatschappij.** De EU moet steun verlenen voor alle activiteiten die de ruggegraat van een sterke civiele samenleving vormen. Zij moet de politieke en burgerrechten bevorderen met initiatieven zoals steun voor een opleidingscentrum in China voor ambtenaren die werken aan de uitvoering van de dorpsbestuurwet. Tevens zou zij geld kunnen uittrekken voor bijstand aan de kwetsbaarste groepen van de samenleving, zoals etnische minderheden, vrouwen - als follow-up van de Vrouwenconferentie van 1995 in Beijing - en kinderen. Initiatieven voor het bevorderen van de rechten van consumenten en steun voor consumentenorganisaties zouden ook een manier kunnen zijn om de civiele

samenleving te versterken. De rol van niet-gouvernementele organisaties bij de uitvoering van op de civiele samenleving gerichte projecten moet ten volle worden benut.

Voorgestelde initiatieven :

- **Bij China aandringen op ondertekening en ratificatie van de VN-Verdragen over mensenrechten en de IAO-conventies over essentiële arbeidsnormen**
- **Versterking van de bilaterale mensenrechtendialoog met China**
- **De dialoog ondersteunen met concrete samenwerkingsprogramma's**
- **Bevordering van de rechtsorde**
- **Versterking van de civiele samenleving**

C. Verdergaande integratie van China in de wereldeconomie

China, met zijn enorme en zeer snelle economische groei, is één van Europa's voornaamste economische partners geworden. China's handel met de wereld is over de afgelopen vijf jaren in waarde bijna verdubbeld en het land heeft thans een gigantisch handelsoverschot, zowel met Europa als met de Verenigde Staten. Na de VS is het de staat die de meeste rechtstreekse buitenlandse investeringen ontvangt, en de tiende handelsnatie ter wereld. Volgens de voorspellingen van de Wereldbank zal het tegen 2020 één van 's wereld drie grootste handelsnaties geworden zijn.

China's ongehoorde economische ontwikkeling is het resultaat van een zorgvuldig gedoseerd evenwicht tussen economische hervorming en sociale aanpassing. Aan dit proces kunnen repercussies verbonden zijn, zowel voor China en als voor de wereldeconomie, en Europa heeft er alle belang bij deze overgang te blijven ondersteunen tot zij vrucht heeft gedragen en China een sterke, stabiele en open partner is geworden.

De EU is van mening dat het doel nl. China helpen een mondiale economische speler te worden die tenvolle in de wereldeconomie is geïntegreerd en in staat is zich aan gemeenschappelijke regels te houden, zou moeten worden nagestreefd via een combinatie van handelsbesprekingen en samenwerkingsinitiatieven. Deze strategische aanpak moet beogen China's integratie in het wereldhandelssysteem te bespoedigen en consolideren, en tegelijk steun te verstrekken voor de hervormingen waaraan China zo'n behoefte heeft om binnen dat systeem te kunnen gedijen.

C.1. China beter in het mondiale handelssysteem opnemen

Sinds het begin van de hervormingen is de handel tussen de EU en China meer dan twintig maal zo groot geworden. China is thans de vierde handelspartner van de EU en het potentieel voor Europese handel en investeringen aldaar is groot. Het handelstekort van de EU met China bereikte in 1997 20 miljard ecu en is zowel het resultaat van China's toenemende exportprestaties als van de remmende werking van de marktobstakels in China zelf. De EU moet alle beschikbare gelegenheden te baat nemen, met name China's WTO-toetreding en de bilaterale commerciële onderhandelingen van de EU, om deze obstakels glad te strijken en bij te dragen aan de totstandkoming van een

open Chinese economie die de Europese en de mondiale belangen tot voordeel strekt. Ook verbetering van het klimaat voor Europese investeringen in China moet voor de EU één van de hoofdoogmerken zijn.

1.1. China's toetreding tot de WTO steunen

De EU blijft één van de vurigste bepleiters van China's spoedige toetreding tot de WTO. Deze zal een belangrijke stimulans zijn voor China's economische hervorming en zal het internationale vertrouwen in het hervormingsproces versterken. Tevens zal China daardoor een vaste plaats krijgen in de mondiale economie, zodat handelaars en investeerders meer zekerheid hebben wanneer zij in China zaken doen. Indien men erin slaagt voor China de juiste toetredingsvoorwaarden te vinden, zal dat een doorslaggevende factor zijn voor het tempo en de reikwijdte van latere multilaterale handelsronden.

Door de financiële onrust in Azië is een vertrouwenscrisis in verscheidene Aziatische economieën ontstaan die zou kunnen overslaan naar China. Aldus gezien heeft China er groot belang bij te bewijzen dat het nog steeds warm loopt voor toetreding tot de WTO, als middel om het externe vertrouwen in de fundamentele gezondheid en vitaliteit van zijn economie in stand te houden. Markten sluiten of hervormingen uitstellen zou een verkeerde reactie zijn op de financiële onstabiliteit en zou averechts werken.

China heeft de afgelopen jaren aanzienlijk vooruitgang geboekt met de liberalisering van zijn handelsregime en de openstelling van zijn economie voor de wereld. Verlaging van de douanetarieven, hervorming van de valuta of ontwikkeling van het juridische systeem, alles is in een opmerkelijk tempo gegaan, en nu zijn de EU en China samen op weg naar een handelsrelatie die moet culminereren in China's lidmaatschap van de WTO. Voor het zover is moet China zich echter nog geducht inspannen om aan de volgende voorschriften te voldoen :

- Naleving van essentiële WTO-beginselen als :

doorzichtigheid, onder meer snelle bekendmaking van alle relevante wetten en regelingen, duidelijke criteria voor de afgifte van vergunningen en betere opgave van de voor goedkeuring van vergunningen verantwoordelijke instanties.

nationale behandeling, met name door buitenlandse firma's dezelfde bedrijfsvoorwaarden te bieden als binnenlandse.

geen discriminatie tegen EU-firma's ten opzichte van die van andere handelspartners.

- Industrie- en landbouwproducten werkelijk toegang tot de markt bieden door aanzienlijke reductie van de douanetarieven - onder meer afschaffing van "spits"-tarieven (rechten van 15 % en meer) en toetreding tot de informatietechnologie-overeenkomst - en afschaffing van alle quota, onterechte technische handelsobstakels en andere non-tarifaire maatregelen. Dit zou moeten gebeuren in het kielzog van de conceptuele doorbraak die de EU in oktober 1997 met China heeft bereikt door een reeks precieze beginselen overeen te komen, zodat men nu over duidelijke parameters beschikt waarmee de onderhandelingen over China's gedetailleerde verbintenissen inzake tarieven worden voortgezet.

- Snelle afschaffing van de huidige monopolies op buitenlandse handel, zodat alle Chinese of buitenlandse burgers in China aan im- en export kunnen doen.
- Ruime openstelling van China's markt voor dienstverlening in distributie, telecoms, financiële diensten, professionele diensten, toerisme, reizen en medische diensten. In China begint thans een nieuwe fase van economische ontwikkeling waarbij diensten als de locomotief zullen fungeren voor de toekomstige groei. Buitenlandse bedrijven hebben China heel wat te bieden in de vorm van arbeidsplaatsen, technologie, scholing op de werkplek en beheerkunde.
- Meer systematische en omvattende, zij het geleidelijke, openstelling van de financiële sector (bank-, beurs- en verzekeringswezen). Dit zou China's lange-termijngroei en het buitenlandse vertrouwen in de economie stimuleren en kan worden bewerkstelligd zonder oncontroleerbare kapitaalbewegingen en wisselvallige toestanden te veroorzaken. Het is eveneens in China's belang om een behoorlijk regelkader en een onafhankelijke toezichthoudende instantie op te zetten.
- Verbetering van de voorwaarden voor buitenlandse firma's die zich in China vestigen. Dit houdt onder meer in : afschaffing van alle beperkingen op de juridische vorm van vestiging (als een joint venture of geheel in buitenlands bezit), van geografische beperkingen en beperkingen op de omvang van toegestane activiteit, van aan de vestiging voorafgaande voorwaarden en tevens van exportsubsidies en eisen met betrekking tot exportprestaties.
- Afschaffing van met het WTO-lidmaatschap onverenigbare maatregelen om prioriteitsindustrieën een steuntje in de rug te geven.
- Snelle uitvoering van TRIPS-overeenkomst van de WTO en volledige naleving en bescherming van intellectuele eigendomsrechten
- Invoering van een transparante, open en op concurrentie gerichte regeling voor aanbestedingen. Van essentieel belang zou in dit verband zijn te verzekeren dat China lid wordt van de WTO-overeenkomst betreffende overheidsopdrachten in het kader van het WTO-toetredingspakket. China heeft de grootste markt voor aanbestedingen ter wereld en indien men er niet in slaagt toegang tot die markt te krijgen zou het markttoegangspakket veel van zijn waarde verliezen.
- Toetreding tot de met de WTO samenhangende Code inzake burgerluchtvaartuigen.

De opstelling van de EU tijdens de toetredingsonderhandelingen moet nog steeds de volgende kenmerken vertonen :

Ten eerste moet de EU vastberaden onderhandelen om vaste levensvatbare verbintenissen te verkrijgen die op China's ontwikkelingsstadium zijn afgestemd, om van China's toetreding een blijvend succes te maken.

Ten tweede heeft de EU het idee uitgewerkt dat het definitieve pakket voor een deel de toepassing van duidelijk bepaalde overgangsperioden zal vereisen in sectoren waarvoor China tijd nodig heeft om de WTO-verplichtingen na de toetredingsdatum geleidelijk in te voeren en zijn wetten en gebruiken aan te passen. De EU heeft deze benadering

voorgesteld met het oog op China's eigen beleid om hervormingen geleidelijk uit te voeren.

Ten derde zou de EU China moeten aanmoedigen om op zijn toetreding vooruit te lopen door voorrang te geven aan de wijziging van binnenlandse wetten en regelingen die van toepassing zijn op buitenlandse investeringen, om te komen tot een niet zo beperkende, meer eenvormige investeringsregeling waarvan de ontwikkeling beter te voorspellen is.

Tenslotte zou de EU klaar moeten staan om China te helpen met de tenuitvoerlegging van de noodzakelijke aanpassingen, hetzij door middel van samenwerking of praktische bijstand tijdens de onderhandelingen zelf. De EU is reeds bezig met het opstellen van een reeks samenwerkingsprogramma's die China's hervormingen tijdens en na het toetredingsproces moeten ondersteunen, vooral tijdens de overgangperiodes wanneer het land zich aan de WTO-disciplines moet aanpassen. Dit initiatief zal voorlichtingsprogramma's bevatten om regeringsambtenaren op alle niveaus en bedrijfskader meer bewust te maken van de WTO-beginselen - bijvoorbeeld in zaken als intellectuele eigendom, overheidsopdrachten, normen en standaarden, en douane -, en om China's wet- en regelkader op één lijn te brengen met de WTO-regels. Het onderwerp WTO zal ook centraal staan in een breder scholingsprogramma voor de Chinese overheidsadministratie. Voorts zal de EU met China na diens toetreding een specifieke dialoog opzetten om te verzekeren dat het land zijn WTO-verbintenissen zowel tijdens de overgangsperiode als daarna nakomt.

De EU is bereid de onderhandelingen te beëindigen zodra China laat zien dat het zijn markt daadwerkelijk kan openstellen, zo nodig in fasen volgens een overeengekomen tijdschema, en ervoor kan zorgen dat het land een open, proactief en vooruitziend WTO-lid wordt dat klaarstaat om aan verdere liberalisering mee te werken. Bovenal moet China's toetreding tot de WTO niet worden gezien als een nieuwe dwang die de buitenwereld aan China oplegt maar veeleer als een ondersteunend proces dat zijn binnenlandse hervormingsprogramma zal versterken.

1.2. Versterking van de bilaterale handelsagenda

De EU heeft een lang verleden van handelsbetrekkingen met China, zoals blijkt uit de handels- en samenwerkingsovereenkomst EU-China van 1985¹ en de bijeenkomsten van het gezamenlijke EU-China-comité. De bilaterale handelsgesprekken zouden tegelijk met het WTO-proces moeten worden voortgezet als een doeltreffend middel voor de uitwisseling van informatie en het oplossen van bilaterale kwesties. Tevens is dit een nuttig forum om toe te zien op de strikte naleving van het beginsel van non-discriminatie, op gebieden als zeevervoer en financiële diensten bijvoorbeeld. De kwesties die in het kader van deze bilaterale dialoog worden behandeld moeten aansluiten op de markttoegangsstrategie die de EU in 1996 heeft gelanceerd om te werken aan de verwijdering van obstakels voor EU-exporten en -investeringen overal ter wereld. Daarnaast zou de EU dit bilaterale kanaal moeten gebruiken om informatie in te winnen over de uitvoering van China's WTO-verbintenissen en erop toe te zien dat deze een concrete invulling krijgen.

¹ PB EG L 250 van 19.9.1985, blz. 1.

Van alle landen profiteert China verreweg het meest van het EU-stelsel van algemene tariefpreferenties (SAP) : in 1997 nam het in waarde meer dan 30 % van de importen van alle begunstigten voor zijn rekening. Door de invoering van de differentiatieregeling in het SAP (waarbij de voordelen van het SAP voor bepaalde sectoren worden ingetrokken vanwege het hoge peil van industriële ontwikkeling in die sectoren) zullen de voordelen die China tot dusverre heeft genoten onvermijdelijk gereduceerd worden. In het kader van nieuwe speciale SAP-stimulansen (sociale en milieuclausules)¹ kunnen ontvangende landen echter wel een extra preferentiemarge krijgen indien zij voldoen aan de internationale normen voor arbeidsrechten (de Normen van de Internationale Arbeidsorganisatie over kinderarbeid, vrijheid van vereniging en recht tot onderhandelen) en milieubescherming (de normen van de internationale houtorganisatie betreffende duurzaam beheer van tropische bossen). Mocht de Commissie aanvragen van China ontvangen dan zal zij zorgvuldig onderzoeken of het land aan de vereiste normen voldoet.

De Europese Commissie heeft amendementen voorgesteld op de antidumpingwetten jegens China met het oog op de markthervormingen die in het land aan de gang zijn. Het voorstel² omvat de afschaffing van de aanduiding “geen markteconomie” die in de huidige wetgeving voor China geldt en de invoering van een nieuwe aanpak per geval in antidumpingprocedures waarbij Chinese exporteurs die onder duidelijk bepaalde voorwaarden van een markteconomie blijken te werken, de behandeling van een markteconomie wordt gegund. Dit betekent dat de binnenlandse prijzen en kosten van deze exporteurs zullen worden gebruikt voor het vaststellen van de normale waarde en niet de informatie uit een derde land met een soortgelijke markt.

Tevens omvat het voorstel de invoering van een meer systematische aanpak bij het gunnen van afzonderlijke behandelingen en de berekening van comparatief voordeel. Het voorstel is ingesteld op de specifieke praktijk en werkwijze van afzonderlijke firma's en dient tegelijk als stimulans voor verdere hervormingen bij Chinese ondernemingen. Het zal op een positieve manier inspelen op de lopende onderhandelingen voor toetreding tot de WTO.

De EU heeft aan China bevestigd dat zij bereid is een eind te maken aan haar kwantitatieve beperkingen voor Chinese producten zodra China in staat is de hare af te schaffen. De wederzijdse afschaffing van kwantitatieve beperkingen zou moeten worden nagestreefd als onderdeel van een algemene marktopeningsstrategie en in het kader van de WTO-toetredingsonderhandelingen.

Het is nodig dat de Commissie en de lidstaten in alle stadia over de meest recente gegevens beschikken over de handelswetgeving en de bestuurlijke praktijk betreffende de goederen- en dienstenhandel in China. Versterking van de coördinatie en geregelde uitwisseling van gedetailleerde informatie tussen de ambassades van de lidstaten en de delegatie van de Commissie in Beijing zouden kunnen zorgen voor een meer doeltreffende en doelgerichte bilaterale handelsdialoog.

¹ COM(97)534 def. van 29.10.1997.

² SEC(97) 2290.

1.3. Bevordering van investeringen

De ontwikkeling van rechtstreekse buitenlandse investeringen (RBI) is een sleutelfactor geweest in China's economische groei sinds de start van de hervormingen in 1978. Onder de ontwikkelingslanden is China jarenlang de grootste ontvanger van RBI geweest en thans is het na de Verenigde Staten de grootste RBI-ontvanger ter wereld. Bij de RBI in China overheersen investeringen vanuit de regio Azië-Stille Zuidzee, met name uit Hongkong en Taiwan, een feit dat getuigt van de regionale dimensie in China's integratie in de wereldeconomie. Nu er door de financiële crisis minder RBI vanuit Azië zullen binnenkomen is het voor China des te belangrijker om meer investeringen van Europese bedrijven aan te trekken, indien het zijn economische groei wil handhaven.

De EU zou moeten streven naar een beter investeringsklimaat voor Europese bedrijven in China. Het opbouwen van een degelijk en doorzichtig regelingskader voor investeringen en beter toezicht op de naleving van de Chinese voorschriften over intellectuele eigendomsrechten zijn voor de hand liggende voorbeelden van wat nodig is om dit doel te bereiken.

Het EU-handelsbeleid moet worden ondersteund met een omvattende strategie voor het bevorderen van investeringen, alsook industriële en bedrijfssamenwerking met China, zodat de Europese aanwezigheid op de Chinese markt versterkt wordt. De EU zou een dergelijke strategie moeten lanceren en zich daarbij hoofdzakelijk richten op de industriële sectoren - zoals telecommunicaties, energie, milieutechnologie en -diensten, vervoer en financiële diensten - waarin Europa duidelijk over een competitief voordeel beschikt (zie ook deel C.2). De EU zou voor China haar faciliteiten voor export- en investeringsbevordering moeten versterken, met name het programma *European Community Investment Partners* (ECIP), een steunregeling voor het opzetten van joint ventures tussen Europese en Chinese maatschappijen in China, en het programma *Asia-Invest*, dat het Europese MKB moet helpen in China potentiële partners op te sporen. In de EU-strategie voor de bevordering van handel en investeringen in China moet het MKB ook in de toekomst bijzondere aandacht krijgen.

1.4. Bilaterale overeenkomsten

Het handelsoverleg tussen de EU en China zou nog versterkt kunnen worden door het sluiten van specifieke bilaterale overeenkomsten op gebieden van speciaal belang, zoals :

- **Zeevervoer.** Een sectorale overeenkomst betreffende zeevervoer, waarvoor de Commissie een onderhandelingsmandaat heeft, moet gericht zijn op versterking van de samenwerking met China en verbetering van de markttoegangsvoorwaarden voor Europese ondernemers in China. De EU is voornemens deze overeenkomst te baseren op de beginselen van vrije verstrekking van zeevaartdiensten, vrije toegang tot vracht en onbeperkte toegang tot ondersteunende diensten. De overeenkomst zal wellicht voorzien in de oprichting van een werkgroep die verslag kan uitbrengen aan het gezamenlijke comité dat in het kader van de Overeenkomst voor Economische en Handelssamenwerking tussen de EG en China is opgericht.
- **Luchtvervoer.** De sluiting van een Akkoordmemorandum tussen de Commissie, China en de Europese Associatie van Luchtvaartindustrie over industriële samenwerking in de luchtvaartsector zou als uitgangspunt kunnen dienen voor samenwerking op het gebied van veiligheid, milieu en infrastructuur in de luchtvaart.

Deze samenwerking zou moeten worden begeleid door het opzetten van een dialoog over luchtvaartzaken.

- **Nucleaire handel en kernveiligheid.** De Commissie zou moeten onderzoeken of het dienstig is met China een bilaterale overeenkomst met China te sluiten in het kader van het Euratom-Verdrag, betreffende gebieden die samenhangen met nucleaire handel en kernveiligheid. China's beleid inzake non-proliferatie is één van de voornaamste punten die in die analyse aan bod moeten komen.
- **Douane.** De Commissie is door de Raad gemachtigd om te onderhandelen over een overeenkomst betreffende douanesamenwerking en wederzijdse administratieve bijstand. Hiermee zal men enerzijds de handel tussen de EU en China vergemakkelijken en anderzijds een kader scheppen voor het bestrijden van fraude in de douanesfeer.
- **Wetenschap en technologie.** De EU en China zouden een specifieke overeenkomst voor wetenschap en technologie moeten sluiten om hun samenwerking te versterken en uit te breiden op gebieden als energie, milieu, biowetenschappen, materiaalwetenschappen, vervoer, telematica, informatie- en communicatietechnologie. Een dergelijke overeenkomst zal de aanwezigheid van het Europese bedrijfsleven in China versterken.

1.5. Financiële liberalisering, gekoppeld aan regulering

Het scheppen van een gezonde financiële omgeving is essentieel om bij investeerders en zakenlui het vertrouwen in China te bewaren. De financiële crisis die sommige van China's buurlanden in 1997 heeft getroffen kan worden gezien als een tijdige waarschuwing waarvan China kan leren. China moet, dat is thans overduidelijk, een solide, doorzichtig en open financierings- en banksysteem opbouwen en erop toezien dat bankleningen door de markt gestuurd en commercieel levensvatbaar zijn, om te vermijden dat men in de toekomst ten prooi valt aan soortgelijke zwakten als die van andere Aziatische economieën.

Tegelijk met de hervorming van zijn staatsbedrijven heeft China zich in een ambitieuze hervorming van zijn financieel systeem gestort. Dit houdt onder meer in de invoering van een degelijk regelkader voor financieringsactiviteiten. De EU staat hier geheel achter en is bereid om China via samenwerkingsprojecten te laten profiteren van haar eigen expertise in financiële regulering en bedrijfseconomisch toezicht. Men zou zich hiervoor ook moeten bedienen van alle mogelijke initiatieven in het kader van ASEM.

Daarnaast zou de EU moeten trachten China ervan te overtuigen dat de gelijktijdige liberalisering van zijn markten voor financiële diensten - banken, verzekeringen en effectenhandel - de ruimere bankhervormingen zou versterken en ook bevorderlijk zou zijn voor een meer levensvatbare en doelmatige toewijzing van krediet binnen de economie. Dit zou de werkgelegenheid en de groei ten goede komen. Een tijdige verbintenis om financiële diensten in China's WTO-aanbod op te nemen zou het vertrouwen bij investeerders versterken op een ogenblik dat het een dieptepunt heeft bereikt in sommige van China's buurlanden. Voor een plotselinge blootstelling aan marktrisico's hoeft men niet te vrezen, want de EU heeft niet voorgesteld dat China in de nabije toekomst volle vrijheid van kapitaalverkeer moet invoeren.

1.6. De euro propageren

In verband met de komst van de Economische en Monetaire Unie is het voor de EU van het grootste belang China te informeren over de grote veranderingen die de EMU teweeg zal brengen in zijn economische banden met Europa en ook in het internationale financiële systeem als geheel. In het kader van haar streven naar de opbouw van een gezond, open financierings- en banksysteem in China moet de EU een geregelde macro-economische dialoog met China opzetten. Deze dialoog moet onder meer beogen China - dat reeds nu de op een na grootste deviezenreserves ter wereld heeft - te informeren over de EMU en over het potentieel van de euro als een stabiele reservevaluta.

In het kader van haar toekomstige informatiecampaagne over de euro voor derde landen, moet de Commissie aan China speciale aandacht schenken.

Voorgestelde initiatieven :

- Vaart blijven zetten achter de WTO-toetredingsonderhandelingen totdat een haalbaar toetredingspakket is bereikt
- China overgangsporten toestaan om sommige sectoren de tijd te gunnen zich op de WTO-verplichtingen in te stellen
- China samenwerkingsprojecten aanbieden om zijn economie te helpen zich aan de WTO-verplichtingen aan te passen
- De bilaterale handelsbesprekingen weer op gang brengen om informatie uit te wisselen en een oplossing te vinden voor kwesties die beide partijen bezighouden
- De bilaterale handelsbesprekingen gebruiken om de bij het WTO-proces aangegane verbintenissen te consolideren en de EU-strategie voor markttoegang te versterken
- De voorgestelde nieuwe antidumpingverordening van de Commissie jegens China en Rusland aannemen
- Streven naar de geleidelijke, wederkerige afschaffing van kwantitatieve beperkingen door de EU en China
- Invoering van een omvattende EU-strategie voor het bevorderen van investeringen en industriële en bedrijfssamenwerking in China
- Sluiting van bilaterale overeenkomsten in specifieke sectoren
- Bij China aandringen op liberalisering van de financiële dienstverlening, tegelijk met de hervorming van zijn financiële systeem, en daarvoor EU-deskundigen ter beschikking stellen
- China voorlichten over het belang van de euro als een stabiele reservevaluta

C.2. Steun voor economische en sociale hervormingen

Door China's hervormingen is het economische en sociale landschap radicaal aan het veranderen. Het tempo waarin de hervormingen worden doorgevoerd is indrukwekkend, maar het proces blijft broos en onvolledig. De uitdaging waarvoor China staat is zijn economische overgang voort te zetten, maar tegelijkertijd het begrip "duurzaamheid" in de economische groei te verankeren en sociale onrust te vermijden. Daarom moet de EU niet alleen trachten via onderhandelingen een eind te maken aan de belemmeringen voor handel en investeringen, maar zou zij China ook moeten helpen met het opbouwen van de instellingen, beleidsvormen, deskundige staf, beheermethoden en andere hulpmiddelen die het bindweefsel vormen van een moderne, naar buiten gerichte economie.

De voor dit proces beschikbare middelen zullen altijd ontoereikend zijn in verhouding tot de behoeften. Wil de EU met deze middelen een maximaal effect bereiken dan moet zij haar samenwerking concentreren op een klein aantal hoofddoelstellingen.

De vijf traditionele pijlers van de EU-samenwerking met China volgens de mededeling van 1995 - personeelsscholing, bestuurlijke en sociale hervormingen, industriële en bedrijfssamenwerking, milieusamenwerking, armoedeverlichting in stad en land - hebben hun waarde bewezen met de geslaagde uitvoering van een reeks projecten, en de EU zal in de aanpak van het samenwerkingsprogramma blijven steunen op de beginselen die aan de lange-termijnstrategie van 1995 ten gronde lagen. De aanpak werd verder ontwikkeld in het memorandum van akkoord over de programmering van samenwerkingsprojecten tussen de EU en China, dat in oktober 1997 door de Commissie en de Chinese overheidsinstanties is ondertekend.

Gezien het tempo van de veranderingen in China is het van belang de oogmerken van het samenwerkingsprogramma bij te stellen naarmate de hervormingen in China voortschrijden. De volgende specifieke prioriteiten - waaraan nog samenwerkingsprojecten op WTO-gebied (deel C.1.1) en op het gebied van de mensenrechten (deel B) moeten worden toegevoegd - moeten de nadruk krijgen :

1. **Bijeffecten van de herstructurering van ondernemingen.** China is bezig met het herstructureren van een groot aantal staatsbedrijven, die nog steeds de kern van zijn industrie vormen. Dit proces van ongekeerde omvang en complexiteit zou belangrijke sociale en politieke bijeffecten kunnen hebben. De EU moet niet trachten zich met alle aspecten van dit ontzaglijke hervormingsproces te bemoeien, maar zich veeleer op beperkte prioriteiten richten, in hechte coördinatie met andere donors en met name de Wereldbank. Op grond van haar ervaring met herstructurering en privatisering, zowel binnen de EU als in Midden- en Oost-Europa en de Nieuwe Onafhankelijke Staten, verkeert de EU in een goede positie om China desgewenst van haar deskundigheid te laten profiteren bij de invoering van nieuwe modellen van eigendom, bestuur van ondernemingen, boekhouding en beheer. Ook zou de EU China kunnen helpen met de hervorming van de sociale voorzieningen als een belangrijke consequentie van de herstructurering van staatsbedrijven, want in China komen de sociale voorzieningen in de steden voornamelijk voor rekening van de staatsbedrijven zelf. Conform aan China's wens om de sociale bijeffecten van de economische hervorming zoveel mogelijk te beperken en ten einde bij te dragen aan verlichting van de armoede in de steden zou de EU China kunnen helpen bij het zoeken naar nieuwe modellen voor sociale voorzieningen, zoals medische zorg, sociale zekerheid, werkloosheidsverzekering en pensioenen.
2. **Financiële hervorming.** China is zo verstandig geweest te beginnen met de hervorming van zijn financiële systeem, waarvan het lot nauw verbonden is met de door schulden geplaagde staatsbedrijven. Een degelijk, doorzichtig en door de markt gestuurd banksysteem is onontbeerlijk voor de totstandkoming van een duurzame economie. De EU zou - in hechte samenwerking met de internationale financiële instellingen en de organen van de lidstaten die verantwoordelijk zijn voor financieel toezicht en prudentiële normen - China moeten helpen het soort regels, toezichtsystemen en beleidsnormen te ontwikkelen die het land kunnen

behoeden tegen de structurele zwakten die elders in Azië door de financiële crisis aan het licht zijn gekomen.

3. **Industriële samenwerking.** Sectorale samenwerkingsprogramma's, gericht op sectoren waarin de EU-industrie duidelijk technologische en concurrentievoordelen en China specifieke behoeften heeft, moeten worden opgezet als een middel voor het aanpakken van kwesties als regulering, vaststelling van gemeenschappelijke normen en standaarden, uitwerken van wederzijds erkende certificatieprocedures, invoering van schonere productieprocessen, alsook scholing in handel en industrie. Overheidsdiensten, regulerende organen en industrieën van beide kanten zouden hierbij betrokken moeten zijn. Kleine en middelgrote ondernemingen moeten worden aangemoedigd aan dit proces deel te nemen. Bij toekomstige initiatieven zou prioriteit kunnen worden verleend aan onder meer telecomunicaties, informatietechnologie en luchtvaartkunde.
4. **Bedrijfsdialoog.** De EU zou steun moeten verlenen om het Europese zaken- en bedrijfsleven in staat te stellen meer activiteit in China te ontplooien. Er zou een bedrijfsdialoog moeten worden opgezet waarbij EU-bedrijfskader en Chinese zakenlieden en beleidsmakers elkaar kunnen ontmoeten om beter inzicht te krijgen in China's overgangsproces en adviezen te verstrekken over markthervorming. De resultaten van deze dialoog zouden ook moeten worden gebruikt om verdere prioriteiten aan te wijzen voor het handelsbeleid en de samenwerkingsvoorstellen van de EU.
5. **Juridische en bestuurlijke hervorming.** De EU dient haar commerciële onderhandelingen in bi- en multilateraal verband te ondersteunen met concrete bijstand aan China voor de hervorming en modernisering van het algemene juridische en administratieve raamwerk van zijn economie. Hierbij zou men zich specifiek moeten richten op o.a. de opstelling en toepassing van wetgeving - bijvoorbeeld op het gebied van intellectuele eigendom, vennootschapsrecht en overheidsopdrachten, alsook organisatie en beheer van de overheidsadministratie. De voortzetting van de EU-steun voor het opzetten van een degelijk, op concurrentie berustend systeem voor overheidsopdrachten zou met name de industrie stimuleren om concurrerend te worden en China helpen om een moderne en efficiënte overheidssector op te zetten.
6. **Scholing.** De samenwerking zou China moeten helpen zijn eigen scholingscapaciteit te versterken door het aanbieden van moderne professionele scholingsnormen en -methoden, waaraan zowel bij de overheid als in de industrie behoefte is. Met vakscholingsprogramma's voor de industrie zou men bijdragen aan een betere opleiding van arbeidskrachten in China en tegelijk Europese managementsmethoden, technische kennis en normen kunnen propageren en daarmee de weg banen voor Europese investeringen. Trainingsprogramma's voor ambtenaren zouden deze wapenen voor de uitdagingen van een door de markt gestuurde economie die openstaat voor de wereld.
7. **Wetenschap en technologie.** Wetenschappelijke en technologische samenwerking zou meer bewust moeten worden ingezet als middel om de positie van Europese ondernemingen op de Chinese markt te versterken en daarnaast China's eigen economische ontwikkeling te ondersteunen. De samenwerking zou

geconcentreerd moeten zijn op landbouw, informatie- en communicatietechnologie, biotechnologie, materiaalwetenschappen, vervoer, energie, het milieu en natuurlijke hulpbronnen. De EU en China moeten snel gaan onderhandelen over een specifieke overeenkomst voor wetenschap en technologie (zie deel C.1.4) en een netwerk van partnerschappen opzetten voor de uitwisseling van jonge wetenschappers, managers en ingenieurs in daarvoor gekozen economische sectoren.

8. **Milieu.** China wordt zich steeds meer bewust van de ecologische kosten van zijn vroegere industriemodel en het effect daarvan op het mondiale milieu en probeert thans snelle groei te verenigen met duurzame productie- en consumptiepatronen. De EU zou volgens de koers die is uitgezet in de *Mededeling betreffende een strategie voor samenwerking op milieugebied tussen Europa en Azië*¹ samenwerkingsprojecten moeten opzetten die gericht zijn op schone productiemethoden, zo min mogelijk afval, milieunormen en -scholing, en opbouw van milieubeheercapaciteit, alsook overdracht van aangepaste technologie. In het bijzonder zou de EU China moeten helpen om ecologische prioriteiten, zoals de voorkoming van industriële vervuiling en de uitstoot van broeikasgassen, en behoud van de biologische diversiteit - beter in te passen in de nationale economische beleidsformulering en in regionale en lokale ontwikkelingsprogramma's. Waar dat wenselijk is en aansluit bij de Chinese doelstelling van armoedebestrijding zou men projecten voor milieubehoud en projecten voor armoedeverlichting aan elkaar moeten koppelen.
9. **Energie.** Europa zou zijn deskundigheid op milieu- en energiegebied beschikbaar moeten stellen om China te helpen efficiënte en schone industrieën op te zetten, en ook om zich een positie te verschaffen op deze potentieel lucratieve markt voor groene technologie, volgens de koers die is uitgezet in de *Mededeling van de Commissie over een strategie voor energiesamenwerking tussen Europa en Azië*². Het bevorderen van efficiënt energieverbruik en de ontwikkeling van schone steenkooltechnologieën en alternatieve energiebronnen zoals aardgas moeten daarbij de hoogste prioriteit krijgen. In deze kwesties moet de EU streven naar synergie met de internationale financieringsinstellingen (IFI's).
10. **Regionale ongelijkheid, armoedeverlichting en maatschappelijke cohesie.** Ondanks een aanzienlijke verhoging van de levensstandaard is China nog steeds een ontwikkelingsland. Op het platteland en in de steden is armoede troef, China's grote zwervende bevolking vormt een ernstige bedreiging voor de sociale stabiliteit en duurzame economische welvaart, en de ongelijkheden tussen de ontwikkelde kustgebieden en de achtergebleven provincies van het binnenland baren de Chinese regionale en centrale overheden grote zorg. De EU zou China moeten helpen om de welvaart sneller over het gehele land te verspreiden en de regionale cohesie te verbeteren door onder andere projecten voor de ontwikkeling van verbindingen in elke vorm tussen de kustgebieden en de minderontwikkelde streken in het binnenland. Dit zou in het bijzonder het binnenland aantrekkelijker kunnen maken voor Chinese en buitenlandse investeerders.

¹ COM(97)490 def. van 13.10.1997.

² COM(96)308 def. van 18.7.1996.

Voorgestelde initiatieven :

- **Deskundig advies verstrekken om de bijeffecten van de herstructurering van bedrijven te verzachten, met name hervorming van de sociale voorzieningen**
- **Deskundig advies voor de hervorming van de financiële sector**
- **Versterkte industriële en bedrijfssamenwerking**
- **Samenwerking inzake een juridisch en bestuurlijk raamwerk**
- **Samenwerking op het gebied van de scholing van arbeidskrachten, met nadruk op vakscholing en uitwisselingsprogramma's**
- **Uitbreiding van de wetenschappelijke en technologische samenwerking**
- **Duurzame ontwikkeling bevorderen en China helpen om milieubehoud in zijn beleid op te nemen**
- **De overdracht van know-how en technologie in de energiesector stimuleren**
- **Samenwerking voor reductie van de regionale ongelijkheden en verlichting van de armoede**

D. Het effect van Europa's financiële steun verhogen

Een omvattend beleid voor de betrekkingen met China moet ondersteund worden met de passende financiële middelen om het uit te voeren. Als rechtstreeks resultaat van het in 1995 gelanceerde beleid heeft de EU haar begrotingsmiddelen voor China meer dan verdriedubbeld : van een jaarlijks gemiddelde van 20 miljoen ecu over de periode 1991-1994 zijn deze gestegen tot circa 70 miljoen ecu per jaar tot 1999. Hiermee kon de EU bewijzen dat het haar ernst is met de samenwerking met China door de uitvoering van het grote merendeel van de voorgestelde nieuwe ideeën op gang te brengen. In het huidige stadium lijkt de toewijzing dan ook voldoende om daarmee de in deze mededeling vermelde kort- en langlopende initiatieven te financieren, mits de begroting in de periode 2000 tot 2006 gehandhaafd blijft.

Desalniettemin zou de EU alle mogelijke manieren om de efficiency van zijn activiteiten te verbeteren in overweging moeten nemen.

Een belangrijke boodschap van deze mededeling is dat door de EU gefinancierde samenwerkingsprogramma's nog nauwer aan haar ruimere Chinabeleid moeten gekoppeld. Van de mensenrechtendialoog via de WTO-toetredingsonderhandelingen tot kwesties in verband met China's economische ontwikkeling zou de EU de kans moeten grijpen haar beleid waar dat ook maar mogelijk is met concrete bijstandsprojecten te illustreren. De EU komt in China naar voren als één van de belangrijkste subsidiegevers en men moet alles doen om dit voordeel zoveel mogelijk uit te buiten. Projecten rechtstreeks op essentiële beleidsdoelstellingen te laten aansluiten is een van de beste manieren om ze doeltreffender te maken. Dit is gewoon een kwestie van waarde voor zijn geld krijgen, en dat zou kunnen zonder de totale begroting voor China hoegenaamd te verhogen.

Evenals andere internationale donors is de EU voortdurend op zoek naar manieren om de resultaten van haar projecten te verbeteren. Tot dusverre pleegt zij zich te concentreren op betrekkelijk dure, over verscheidene jaren gespreide programma's. Met een

samenwerkingsbudget dat altijd klein zal blijven in verhouding tot de behoeften van een zo groot land als China levert dit een maximaal effect op. Toch zou het programma op vijf belangrijke punten moeten worden verfijnd :

Ten eerste ontvangt de EU steeds meer aanvragen om steun voor kleine, maar uiterst zichtbare projecten. Sommige van deze initiatieven - zoals het snel beschikbaar stellen van Europese deskundigen voor het opstellen van nieuwe wetgeving, vakscholing, netwerken met EU counterparts, het organiseren van seminars, informatie- en communicatiemateriaal enz. - hebben een potentieel effect dat in geen verhouding staat tot het kleine bedrag dat er voor nodig is. De Europese Unie zou een faciliteit moeten opzetten waarmee een selectie van de allerbeste van deze kleine projecten snel rechtstreeks vanuit de delegatie van de Commissie in Beijing kan worden gefinancierd.

Ten tweede is de synergie tussen de samenwerkingsprogramma's van de EU en haar lidstaten nog onderontwikkeld. Regelingen voor betere coördinatie, complementariteit en mogelijk gezamenlijke projecten moeten dringend in overweging worden genomen.

Ten derde heeft de Commissie, gezien de beperkingen waaraan een betrekkelijk geringe samenwerkingsbegroting onderhevig is, gespeurd naar manieren om nauwer met de de internationale financieringsinstellingen samen te werken. Hierbij zijn nieuwe mogelijkheden ontstaan om met EU-subsidies gefinancierde projecten te gebruiken om de weg te banen voor grotere financieringen van organisaties zoals de Wereldbank. Daarnaast zou de EU moeten overwegen Europese deskundigen te laten deelnemen aan sommige van de beleidsdiscussies van de Bank met de Chinese regering. Dit komt alle betrokken partners ten goede en is bijzonder goed geschikt voor sectoren als hervorming van de sociale voorzieningen, energie en het milieu.

Ten vierde : de Europese Investeringsbank (EIB), die een mandaat heeft voor activiteiten in Azië tot het jaar 2000, houdt zich momenteel slechts weinig met China bezig. Tot dusverre heeft zij slechts één project gelanceerd - op energiegebied - met een begroting van 50 miljoen ecu. Toch lijkt het binnen het huidige mandaat ruimte te zijn voor meer activiteiten van de Bank in China. Dit is des te belangrijker omdat de Wereldbank voornemens is de concessionele financieringen in zijn ontwikkelingshulp te reduceren en vanaf 1999 geheel af te schaffen. De kwestie van de omvang en bestemming van de financiële EIB-toewijzing in Azië na het verstrijken van zijn huidige mandaat blijft open.

Om de intree van de EIB in China te vergemakkelijken, zijn leningen concurrerender te maken en zijn uitvoeringscapaciteit te versterken is de Commissie bereid te overwegen een deel van haar samenwerkingsbegroting aan de EIB toe te wijzen voor het financieren van uitvoerbaarheidsstudies en voorafgaande investeringsanalyses om de grond te effenen voor EIB-leningen aan Chinese instellingen die met de uitvoering van projecten van gemeenschappelijk belang worden belast. Door een actiever optreden van de EIB in China zouden zijn samenwerkingsactiviteiten en zijn betrekkingen met het land in het algemeen aan zichtbaarheid winnen en een hoger peil bereiken.

Ten vijfde is het essentieel steeds met de Chinese instanties in contact te blijven om er zeker van te zijn dat de projecten zich volgens de gezamenlijke doelstellingen ontwikkelen. In deze dialoog moeten alle fasen van de projectcyclus besproken worden, maar in het bijzonder de programmeringsfase, zoals is aangegeven in het memorandum van akkoord over de programmering van de samenwerking in 1998 en 1999 dat in oktober 1997 door de Commissie en de Chinese overheid is ondertekend.

In het licht van deze dialoog zou een vroegtijdige bespreking en uitwisseling van informatie met de lidstaten op basis van meerjarenprogrammering ook de synergie met de programma's van de lidstaten ten goede komen. Hetzelfde geldt voor de EIB, de Wereldbank en andere donors.

Voorgestelde initiatieven :

- **De vlotte financiering van kleine, snel uit te voeren projecten vanuit Beijing bevorderen**
- **Versterking van de synergie tussen de doelstellingen van het Chinabeleid van de EU en de samenwerkingsprogramma's**
- **Verbetering van de synergie met de EU-lidstaten**
- **Bestudering van diverse methoden en benaderingen voor samenwerking met de Wereldbank en andere geldschietters**
- **Samen met de EIB werken aan de uitbreiding van EIB-activiteiten in China binnen zijn huidige mandaat**
- **De geregelde dialoog met China over de programmering en de projectcyclus versterken en zorgen voor tijdige informatie van de lidstaten en de IFI's**

E. Versterking van het profiel van de Europese Unie

De publieke opinie is diep onder de indruk van de herrijzenis van China. Er zijn maar weinig bedrijven, instellingen of enkelingen buiten China die zich niet op een of andere manier aangesproken voelen door zijn snel groeiende aanwezigheid op de wereldscene. Sommigen zien deze als een onuitputtelijke bron van kansen, anderen zijn voorzichtiger in hun oordeel, maar de meesten zien hierin een over het geheel genomen positieve ontwikkeling die vraagt om een zorgvuldig afgewogen, maar beslissende reactie van hun overheidsinstanties, dus ook van de Europese Unie. Om zijn doel te bereiken moet een dergelijke reactie zichtbaar zijn, niet alleen in Europa, maar ook in China en overal ter wereld. Door betere zichtbaarheid zal de EU in haar betrekkingen met China meer gewicht in de schaal leggen.

Wil de EU erin slagen haar profiel in China te versterken, dan is hechte coördinatie binnen de EU noodzakelijk. Jaarlijkse toppen en andere ontmoetingen op hoog niveau met de Chinese leiders, zoals in deel A.1 van deze mededeling wordt aanbevolen, zouden Europa's zichtbaarheid al enigszins kunnen verbeteren en moeten in de media passende aandacht krijgen.

Tevens zou de EU haar voorlichtingsbeleid in de richting van China aanzienlijk moeten verbeteren. Om te beginnen zou zij voor de allereerste maal uitsluitend voor haar betrekkingen met China een voorlichtingsstrategie moeten uitstippelen. De strategie moet belangrijke doelgroepen aanwijzen binnen het bedrijfsleven, de overheid, de academische wereld, de NGO's, de media en andere groepen voor de verspreiding van informatie over de relatie. Waar mogelijk moet men deze doelgroepen zowel in China als in Europa opsporen. Een nieuwe voorlichtingsstrategie zou onder meer de volgende acties kunnen omvatten :

Voorgestelde initiatieven :

- **Vestiging van een pers- en informatiedienst van de Commissie in Beijing, naast de reeds bestaande in Washington en Tokyo**
- **Meer Chinese reizigers naar Europa halen via het EU-bezoekersprogramma**
- **Meer culturele uitwisseling via scholen, universiteiten en andere onderwijsinstellingen**
- **Culturele evenementen zoals tentoonstellingen organiseren en zoeken naar manieren waarop de samenwerking op cultuurgebied in de toekomst kan worden uitgebreid**
- **De aanwezigheid van de EU versterken op conferenties over Chinese kwesties en seminars en conferenties organiseren over de betrekkingen van de EU met China**
- **Versterkte samenwerking met bestaande EU-studiecentra aan Chinese universiteiten en met de Chinese vereniging voor Europese studies**

Conclusie

China's groeiende politieke en economische zelfvertrouwen zou voor de EU een stimulans moeten zijn om meer met het land in zee te gaan. Tegelijk met China's kracht groeit, algemeen gesproken, ook zijn verantwoordelijkheidsbesef. China's steeds meer assertieve houding op het wereldtoneel verdient dan ook een positieve reactie van Europa, maar er is ook visie voor nodig. In deze mededeling is getracht die visie weer te geven door de grondslagen te leggen voor een omvattend partnerschap dat berust op een reeks specifieke, op actie gerichte initiatieven.

Het centrale punt in die visie moet zijn het streven naar de succesvolle, duurzame integratie van China als een volwaardige partner in de wereldeconomie. Dit moet gekoppeld worden aan een actieve inzet voor de totstandkoming van een krachtige, open, op de fundamentele vrijheden en de mensenrechten gebaseerde civiele samenleving, tegelijk met China's overgang naar een markteconomie. China's toetredingsproces tot de WTO, alsook de bilaterale handelsagenda van de EU met China blijven, samen met Europa's uitgebreide samenwerkingsprogramma met China, bij uitstek de instrumenten om dit te bewerkstelligen. Tegelijkertijd moet de EU paraat zijn om haar beleid snel aan te passen aan onvoorziene veranderingen, die gezien het tempo en de omvang van China's overgang altijd kunnen optreden.

Europa en China staan beide op de drempel van radicale verandering. Dit zou voor de eerste een bijkomende drijfveer moeten zijn om met zorg zijn eigen, echt Europese strategie jegens de laatste te formuleren.

De Raad wordt opgewekt de in deze mededeling vermelde initiatieven goed te keuren en de Commissie, het Europees Parlement, de lidstaten, het bedrijfsleven en andere actoren uit te nodigen mee te werken aan de hierboven geschetste aanpak. De Commissie staat klaar om in de komende maanden met de genoemde initiatieven aan het werk te gaan.

De Commissie zal aan de Raad en het Europees Parlement geregeld verslag uitbrengen over de vorderingen met de uitvoering van de voorstellen in deze mededeling. Te dien einde zal een jaarverslag worden opgesteld.

ISSN 0254-1513

COM(98) 181 def.

DOCUMENTEN

NL

11 02 10

Catalogusnummer : CB-CO-98-212-NL-C

ISBN 92-78-32900-2

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen

L-2985 Luxemburg